

Ε.Μ.Π ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ: 2007-2008 7ο ΕΞΑΜΗΝΟ

Ε. Θ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 7^{ου}

ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΦΥΣΗ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Π. ΚΟΣΜΑΚΗ
Κ. ΣΕΡΡΑΟΣ
Σ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ
Γ. ΓΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΛΒΕΡΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ
ΧΥΣΟΛΙ ΕΝΤΙΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΝΕΑΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

• ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

Ιστορικά.....	2
Γενικά χαρακτηριστικά.....	3-5

• ΔΗΜΟΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ

Ιστορικά.....	6
Γενικά χαρακτηριστικά.....	7-8

• ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

Γενικά χαρακτηριστικά.....	9
Χάρτης οδικού δικτύου.....	10
Χάρτης τοποσήμων.....	11
Χάρτης πρασίνου.....	12
Χάρτης δικτύων νερού.....	13
Συνδυαστικός χάρτης.....	14

• ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Πελοπόννησος.....	15
Νομός Ηλείας.....	15
Επιπτώσεις.....	16
Η φωτιά στη Νέα Φιγαλεία.....	17-18
Μέτρα ανακούφισης των πληγέντων.....	19
Προτάσεις για την αποκατάσταση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.....	19

• ΠΗΓΕΣ.....

20

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ο Νομός Ηλείας είναι αναμφίβολα ένας τόπος πλούσιος τόσο σε φυσική ομορφιά όσο και σε πολιτιστική κληρονομιά. Το γεγονός αυτό τον τοποθετεί ανάμεσα στους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς με αρχαιολογικούς χώρους παγκόσμιας σημασίας, παραθαλάσσια και ορεινά χωριά, μοναδικά δάση και ποτάμια.

Η παράδοση για το παρελθόν της Ηλείας αποτελεί, όπως είναι φυσικό, ένα κράμα από μύθους και ιστορικά γεγονότα.

Περίπου τρεις χιλιάδες χρόνια προ Χριστού, οι Έλληνες κατήλθαν κυρίως από την ξηρά στον Ελλαδικό χώρο, βρίσκοντας εκεί προελληνικό πληθυσμό. Αυτοί οι παλιότεροι κάτοικοι της Ηλείας ήταν Αχαιοί, και αναμείχθηκαν με τον προελληνικό πληθυσμό της περιοχής, αλλά και με φύλα από τη Θεσσαλία, την Αττική, τη Βοιωτία, τη Μικρά Ασία και την Κρήτη.

Μετά την κάθοδο των Δωριέων (1100 π.Χ.), όπου εισέβαλαν στην Ηλεία αιτωλικά φύλα, η περιοχή φαίνεται να διαδραματίζει το δικό της ρόλο σε όλες τις επόμενες σημαντικές ιστορικές περιόδους. Ενδεικτικά, στα μακεδονικά χρόνια η Ηλεία προσχώρησε σε ομοσπονδία με το Μέγα Αλέξανδρο ενώ στα ρωμαϊκά χρόνια που ακολουθούν, η Ηλεία δεν υποφέρει από το ρωμαϊκό επεκτατισμό αφού δεν παίρνει ενεργό μέρος στους αγώνες κατά των Ρωμαίων. Στα βυζαντινά χρόνια η Ηλεία δεν έχει να επιδείξει ιδιαίτερη ανάπτυξη επειδή το κέντρο και η δραστηριότητα του ελληνικού έθνους μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Το 1453, η άλωση της Κωνσταντινούπολης φέρνει τους Τούρκους στον ελληνικό χώρο. Η Ηλεία υφίσταται για τέσσερις περίπου αιώνες τον Τούρκο κατακτητή, με δύο μόνο διαλείμματα Ενετοκρατίας. Φτώχεια, ανασφάλεια, λεηλασίες, παιδομάζωμα είναι όροι που χαρακτηρίζουν αυτή τη μαύρη περίοδο. Το 1790 επιδημία πανούκλας ενσκήπτει στην περιοχή, ολοκληρώνοντας τον αφανισμό και την εξαθλίωση.

Μετά την απελευθέρωση, το χαρακτηριστικότερο ίσως στοιχείο σχετικά με την οικονομική φυσιογνωμία της περιοχής είναι η στενότερη σύνδεσή της με την καλλιέργεια της σταφίδας. Σπάνια η ιστορία ενός τόπου έχει συνδεθεί τόσο στενά με ένα αγροτικό προϊόν όσο η Ηλεία και η ευρύτερη περιοχή της νοτιοδυτικής Πελοποννήσου με τη σταφίδα. Η καλλιέργεια της μέχρι την απελευθέρωση (1830) ήταν σχετικά περιορισμένη, ωστόσο από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του νεοελληνικού κράτους, η καλλιέργειά της άρχισε να παίρνει εντυπωσιακές διαστάσεις λόγω της εξωτερικής ζήτησης του προϊόντος στην ευρωπαϊκή αγορά και κυρίως την αγγλική. Μέχρι το 1860 οι εκτάσεις με σταφίδαμέλους σχεδόν εξαπλάσιαστηκαν και τις δύο επόμενες δεκαετίες η σταφίδα έγινε το κυριότερο εξαγωγικό προϊόν του Ελληνικού Βασιλείου. Η εμπορευματοποίηση της σταφίδας οδήγησε την Ηλεία και τις άλλες γειτονικές καλλιέργειες σε μια τόσο ακραία εξειδίκευση που θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για μονοκαλλιέργεια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την προσέλευση πληθυσμών –κυρίως από την ορεινή Πελοπόννησο- και τον εποικισμό των πεδινών περιοχών. Η κάθοδος αυτή συνέβαλλε στη δημογραφική ανάπτυξη των ηλιακών πόλεων και κωμοπόλεων, οι οποίες κράτησαν ανέπαφη αυτή τη μορφή και τον αγροτικό τους χαρακτήρα ως τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ωστόσο η άνθηση της περιοχής σκιάστηκε συχνά και συνδέθηκε με την ανυπαρξία επενδύσεων σε άλλους παραγωγικούς τομείς. Τέλος, η κατασκευή του σιδηροδρόμου και συγκεκριμένα της γραμμής Πύργου –Κατακόλου, που λειτούργησε στις 3 Φεβρουαρίου του 1883 και ήταν η πρώτη σε ολόκληρη την Ελλάδα μαρτυρά την άνθιση και την σπουδαιότητα του εμπορίου της σταφίδας.

Εικόνα: Γεωφυσικός χάρτης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος.

Εικόνα: Χάρτης Νομού Ηλείας.

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η θέση του Νομού Ηλείας

Ο Νομός Ηλείας υπάγεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, καταλαμβάνει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και συνορεύει βορειοανατολικά με το Ν. Αχαΐας, ανατολικά και ανατολικά με το Ν. Αρκαδίας, νότια με το Ν. Μεσσηνίας. Η έκτασή του είναι 2.618 τετρ. χλμ και αποτελείται από 22 Δήμους, με πρωτεύουσα τον Πύργο. Έχει ένα εκτεταμένο παράκτιο μέτωπο προς το Ιόνιο πέλαγος και διασχίζεται από τους ποταμούς Αλφειό, Πηνειό και Ερύμανθο.

Η ταυτότητα του Νομού Ηλείας

- **Έκταση:** 2.621 τετραγωνικά χλμ.
- **Πληθυσμός:** 192.340 κάτοικοι - 1,71% του συνολικού πληθυσμού της χώρας (απογραφή 2001)
- **Πρωτεύουσα:** Πύργος
- **Επαρχίες:**
  - Ηλείας (έκταση 1.851 τ. χλμ.)
  - Ολυμπίας (έκταση 770 τ. χλμ.)
- **Μορφολογία εδάφους :** κυρίως πεδινή (κατά 60%)
- **Κλίμα:** ήπιο με πολλές βροχοπτώσεις, οι οποίες αποδίδουν πλούσια βλάστηση.
- **Παραγωγική δραστηριότητα:** κυρίως αγροτική - μόνο το 25% είναι αστικός πληθυσμός.
- **Πολιτιστικά μνημεία:** Αρχαία Ολυμπία, Αρχαία Ήλιδα, Ναός Επικούρειου Απόλλωνα.

Κυρίαρχες Χρήσεις Γης

Σύμφωνα με την απογραφή Γεωργίας- Κτηνοτροφίας της ΕΣΥΕ (1999-2000), πάνω από το 65,7 % της συνολικής έκτασης του Νομού αποτελείται από αγροτικές περιοχές, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό 29,3% είναι δάση και ημιφυσικές εκτάσεις. Μόλις το 2% της έκτασης αντιστοιχεί σε τεχνητές περιοχές (αστικές οικοδομές, μεταφορικά δίκτυα, βιομηχανία, εμπόριο, χώροι άθλησης, πρασίνου κλπ), ενώ το 1,5% αντιστοιχεί σε υδάτινες επιφάνειες.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Χωροταξικού Σχεδίου της Περιφ. Δ. Ελλάδος (1998), η γεωργική γη, που αποτελεί και την κυρίαρχη χρήση στο Ν. Ηλείας, καταλαμβάνει 1.385.450 στρ., δηλαδή το 53% της συνολικής έκτασής του. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις έχουν έκταση 1.177.562 στρ., ενώ οι αρδευόμενες εκτάσεις αντιστοιχούν στο 33% της γεωργικής γης, ποσοστό που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο. Το ποσοστό της Δασικής γης αντιστοιχεί στο 27% της συνολικής επιφάνειας του Νομού και εντοπίζεται κυρίως στους ορεινούς όγκους της ενδοχώρας

Εικόνα: Εντοπισμός Νομού Ηλείας στο χάρτη.

Εικόνα: Οι κυρίαρχες χρήσεις γης στο Νομό Ηλείας σύμφωνα με την απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας της ΕΣΥΕ (1999-2000).

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Δημογραφικά στοιχεία

Η **εξέλιξη του πληθυσμού** της Περιφέρειας για τα έτη 1971, 1981, 1991, 1996, 2001 καθώς και ο ρυθμός μεταβολής συγκριτικά με το σύνολο της χώρας, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί :

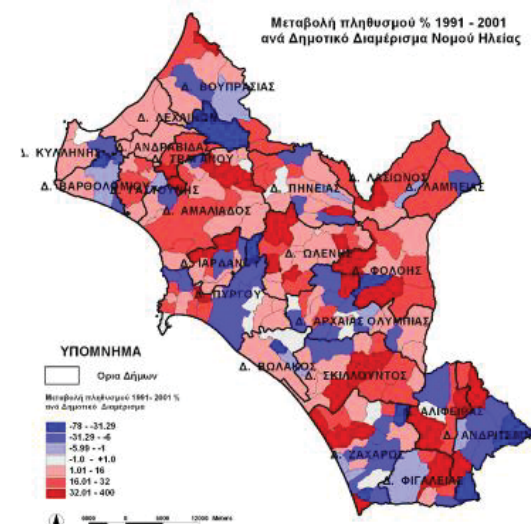
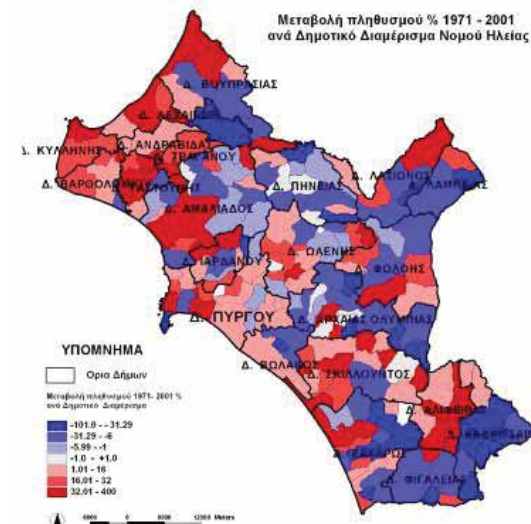
ΝΟΜΟΣ/ ΕΤΟΣ	1971	1981	1991	1996	2001
ΗΛΕΙΑΣ	164.061	160.305	179.429	182.610	193.288
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	633.904	655.262	707.687	733.816	741.262
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8.768.128	9.740.417	10.259.900	10.475.878	10.964.000

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΣΥΕ

Η **αύξηση του πληθυσμού** του Νομού κατά την Περίοδο 1991-2001 ήταν 7,7%, ποσοστό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο για το σύνολο της χώρας, ενώ ο πληθυσμός της Περ. Δ. Ελλάδος παρουσίασε μικρή μείωση (0,4%). Ωστόσο, η αύξηση παρουσίασε κάμψη σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία.

Δήμος ή Κοινότητα**	2001*			1991			Μεταβολή %		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.424.089	5.515.516	10.939.605	5.051.553	5.201.027	10.252.580	7,4	6,0	6,7
Ν. ΗΛΕΙΑΣ	97.542	94.798	192.340	90.545	88.884	179.429	7,7	6,7	7,2

Συνολικά παρατηρείται ότι σημαντική αύξηση του πληθυσμού παρουσιάζουν κυρίως οι παραθαλάσσιοι Δήμοι του Νομού Ηλείας. Αντίθετα, οι ορεινοί Δήμοι παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση, αναδεικνύοντας το έλλειμμα ανάπτυξης των ορεινών περιοχών της Περιφέρειας.

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Περιβάλλον

Ο Νομός Ηλείας αποτελούσε πάντοτε ένα ιδιαίτερο κομμάτι της Ελλάδας. Μοιάζει να διαμορφώθηκε με τη σκανδαλώδη εύνοια της φύσης και της ιστορίας. Δε θα μπορούσε, άλλωστε, να εξηγηθεί διαφορετικά αυτή η μοναδική συνύπαρξη των απέραντων ακτών, του ποικιλόμορφου και πυκνού δάσους, των μοναδικής σημασίας αρχαιολογικών τόπων, των θαυμαστών μνημείων της ορθοδοξίας και των μοναστηριών, των παραδοσιακών ορεινών οικισμών, των σπάνιων υγροβιότοπων και ιαματικών πηγών.

Το θεσμικό καθεστώς προστασίας τόσο του φυσικού όσο και του δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής περιλαμβάνει πολλές γενικές και ειδικές ρυθμίσεις, σημαντικότερες από τις οποίες είναι:

- Η **Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου** προστασίας παραλιακής ζώνης Ηλείας.
- Οι περιοχές **NATURA**.

Οκτώ βιότοποι του Νομού έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA:

- Το οροπέδιο της Φολόης,
- Οι εκβολές του Πηνειού,
- Η Ολυμπία,
- Οι θίνες και το Παραλιακό Δάσος της Ζαχάρως, η λίμνη Καϊάφα, η Στροφυλιά και ο Κακόβατος,
- Η λιμνοθάλασσα Κοτύχι – Βρίνια,
- Η Παράκτια θαλάσσια ζώνη από Ακρ. Κυλλήνης έως Τούμπι-Καλόγρια,
- Η θαλάσσια περιοχή του κόλπου της Κυπαρισσίας Ακρ. Κατάκολο – Κυπαρισσία και
- Η λιμνοθάλασσα Κοτύχι - Αλυκή Λεχαινών.

Εικόνα: Λίμνη Καϊάφα

ΔΗΜΟΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Η αρχαία Φιγαλεία (ή Φιγάλεια) υπήρξε μία από τις πιο σημαντικές και ακμαίες πόλεις της αρχαίας Αρκαδίας. Η πόλη ιδρύθηκε από το Φίγαλο, γιο του Λυκάωνα, ιδρυτή της Λυκοσούρας. Το 659 π.Χ. κυριεύτηκε από τους Σπαρτιάτες, με τους οποίους είχαν μακροχρόνια διαμάχη αλλά οι Φιγαλείς κατάφεραν να ανακαταλάβουν την πόλη τους μετά από λίγα χρόνια, ζητώντας χρησμό από την Πυθία και εφαρμόζοντας τις οδηγίες της.

Η σημερινή Φιγαλεία είναι χτισμένη πάνω στα ερείπια της αρχαίας πόλης, η οποία διέθετε ισχυρό οχυρωματικό περίβολο μήκους 4,5 χλμ. Επιπλέον, ο Πausanias αναφέρει την ύπαρξη πολλών ιερών και δημόσιων κτιρίων, ενώ φαίνεται ότι την πόλη κοσμούσαν ωραία αγάλματα της εποχής. Συγκεκριμένα, υπήρχε το ιερό της Αρτέμιδος Σωτήρας με λίθινο άγαλμα της θεάς, το ιερό του Διονύσου Ακρατοφόρου και το ιερό της Ευρυνόμης. Όσον αφορά τα δημόσια κτίρια, αξιοσημείωτα είναι αυτά του Γυμνασίου και της Αγοράς με τα αγάλματα του Ερμή και του ολυμπιονίκη του παγκρατίου Αρραχίωνα.

Οι Φιγαλείς είχαν δύο ιερά βουνά:

- το Έλαιον όρος (νότια από το χωριό Στόμιο της Ηλείας) στη νότια πλευρά του οποίου υπήρχε η σπηλιά όπου λατρευόταν η Μέλαινα Δήμητρα και
- το Κωτίλιον όρος, όπου έκτισαν το ναό του **Επικούρειου Απόλλωνα**.

Ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα

«Ο Παρθενώνας της Πελοποννήσου»

Ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα κτίστηκε μεταξύ των ετών 430-410 π.Χ. απ' τον αρχιτέκτονα του Παρθενώνα, Ικτίνο. Βρίσκεται σε απόσταση 7 χιλιομέτρων βόρεια της πόλης της Φιγαλείας σε βραχώδες περιβάλλον και σε υψόμετρο 1130μέτρα. Το ναό τον αφιέρωσαν οι Φιγαλείς στον Απόλλωνα για την σωτηρία τους από τις μεγάλες και ολέθριες επιδημίες που μάστιζαν την περιοχή. Κτισμένος από πωρόλιθο, ο ναός παραμένει ο καλύτερος σωζόμενος αρχαίος ναός μετά απ' αυτόν του Ηφαίστου στο Θησείο. Ο Ναός έχει διαστάσεις 38,24μ. χ 14,48μ. Και εξωτερικά υπάρχει περιστύλιο. Η Ζωφόρος του Ναού αποτελείται από 23 ανάγλυφες πλάκες που σήμερα βρίσκονται στο βρετανικό μουσείο. Ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα έχει χαρακτηριστεί μέρος της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO και αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη ένα μεγάλο έργο συντήρησής του από την Ελληνική Πολιτεία.

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί η γειτνίαση του οικισμού με τη **Νέδα**, το μοναδικό ελληνικό ποτάμι γένους θηλυκού, που πήρε το όνομά του από τη νύμφη Νέδα, θεότητα των νερών.

Το ποτάμι «Νέδα»

Η Νέδα πηγάζει από τους πρόποδες του Λύκαιου Όρους. Στη Φιγαλεία δέχεται τα νερά του παραπόταμου Λύμαξ όπου σχηματίζεται ο καταρράκτης το «Άσπρο Νερό». Στη θέση που συμβάλλουν τα νερά του παραπόταμου Λύμακος με τη Νέδα, ήταν το πολυσέβαστο πανάρχαιο ιερό της Ευρυνόμης. Το ιερό ήταν χτισμένο ανατολικά της πόλης Φιγαλεία σε δυσπρόσιτη τραχιά και βραχώδη τοποθεσία, στην άκρη του μεγάλου και απότομου βράχου όπου σχηματίζεται ο καταρράκτης «Άσπρο νερό». Δε θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι η Νέδα αποτελεί έναν από τους τελευταίους φυσικούς παραδείσους με διαδρομές που συνδυάζουν τη μοναδική φυσική ομορφιά του φαραγγιού, καταρράκτες, φυσικά τούνελ, βλάστηση και την πλούσια πολιτιστική και μνημειακή παρουσία της Αρχαίας Φιγαλείας.

Εικόνα: Η Νέα Φιγαλεία στο χάρτη

Εικόνα: Ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα

Εικόνα: Το ποτάμι «Νέδα»

ΔΗΜΟΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η ταυτότητα του Δήμου Φιγαλείας

- Έκταση: **89.200** στρέμματα
- Πληθυσμός: **2.482** κατοίκους
- Έδρα: Νέα Φιγαλεία
- **Μορφολογία εδάφους** : κατά κύριο λόγο ορεινή (με εξαίρεση το ημιορεινό ΔΔ Φιγαλείας)
- **Παραγωγική δραστηριότητα**: γεωργία (καλλιέργεια ελιάς) και δευτερευόντως κτηνοτροφία.
- **Κοινωνικές υποδομές**: 4 σχολικές μονάδες όπου φοιτούν 75 μαθητές Α' θμιας Εκπαίδευσης και 120 μαθητές Β' θμιας Εκπαίδευσης, 2 παιδικούς σταθμούς με 26 συνολικά φιλοξενούμενα παιδιά.

Δημοτικά διαμερίσματα

Με έδρα τη Ν. Φιγαλεία, που περιλαμβάνει τους οικισμούς Ν. Φιγαλείας και Φασκομηλιάς, ο δήμος αποτελείται ακόμα από τα δημοτικά διαμερίσματα και οικισμούς Κρουνερίου Ολυμπίας, Περιβολίων, Πετραλώνων, Στομίου, Φιγαλείας και Τριάντα.

Πιο συγκεκριμένα, στο δήμο περιλαμβάνονται:

- [Δ.δ. Νέας Φιγαλείας](#) [1.624 κάτοικοι]
  - η [Νέα Φιγαλεία](#) [1.279 κάτοικοι]
  - η [Φασκομηλιά](#) [345 κάτοικοι]
- [Δ.δ. Κρουνερίου Ολυμπίας](#) [148 κάτοικοι]
  - το [Κρουνέριον](#) [123 κάτοικοι]
  - το [Τριάντα](#) [25 κάτοικοι]
- Δ.δ. Περιβολίων -- τα [Περιβόλια](#) [149 κάτοικοι]
- Δ.δ. Πετραλώνων -- τα [Πετράλωνα](#) [332 κάτοικοι]
- Δ.δ. Στομίου -- το [Στόμιον](#) [62 κάτοικοι]
- Δ.δ. Φιγαλείας -- η [Φιγαλεία](#) [184 κάτοικοι]

Κυρίαρχες Χρήσεις Γης

Σύνολο εκτάσεων	Καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις	Βοσκότοποι	Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά	Εκτάσεις οικισμών	Άλλες εκτάσεις
89,2	42,7	11,5	33,3	0,6	1,1	0,1

Εικόνα: Ο οικισμός «Πετράλωνα»

Δ. Φιγαλείας		
ΕΤΟΣ	1999	2000
Συνολικά Έσοδα	602.300,81	852.933,24
Τακτικά	210.752,75	297.276,60
Ίδια Τακτικά	29.024,21	28.548,79
Έκτακτα	238.876,01	359.392,52
Επιχορηγήσεις	318.371,24	626.855,47
ΚΑΠ	149.429,20	216.545,85
Ίδια	183.222,30	226.077,77
Τέλη και Δικαιώματα	26.127,66	26.330,15
Φόροι - Τέλη	27.923,70	28.548,79
Μισθοδοσία	65.241,38	130.767,42
Κόστος Ανταποδοτικών	108.622,16	54.095,38
Έσοδα Ανταποδοτικών	26.095,38	26.262,66
Δάνεια	88.041,09	0,00
Τοκοχρεολύσια	0,00	0,00
Επενδύσεις	168.548,79	184.002,93
Σύνολο Εξόδων	411.823,92	521.282,47
Σύνολο Βεβαιωθέντων	610.720,47	860.727,81

ΔΗΜΟΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Δημογραφικά στοιχεία

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η μεταβολή του πληθυσμού του δήμου Φιγαλείας κατά το διάστημα 1991 – 2001 σε συνάρτηση με την αντίστοιχη μεταβολή του πληθυσμού σε ολόκληρο το δήμο Ηλείας.

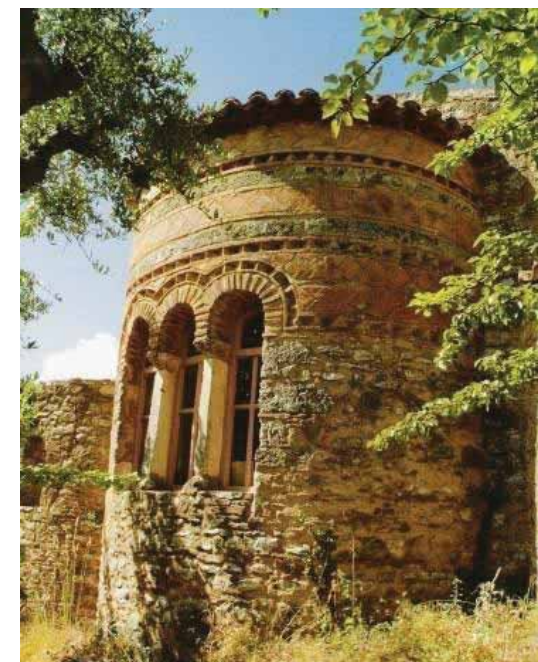
Δήμος ή Κοινότητα**	2001 *			1991			Μεταβολή %		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.424.089	5.515.516	10.939.605	5.051.553	5.201.027	10.252.580	7,4	6,0	6,7
Ν. ΗΛΕΙΑΣ	97.542	94.798	192.340	90.545	88.884	179.429	7,7	6,7	7,2
Δ. ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ	1.296	1.210	2.506	1.202	1.173	2.375	7,8	3,2	5,5

Πολιτιστικά μνημεία

Στη Νέα Φιγαλεία αξίζει να επισκεφθεί κανείς το Βυζαντινό Ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου, το Λαογραφικό Μουσείο, τις παραδοσιακές βρύσες, καθώς και να περπατήσει στα λιθόστρωτα καλντερίμια.

Με ορμητήριο το Στόμιο, η πραγματοποίηση εξορμήσεων στην περιοχή της Νέδας είναι εξαιρετικά εύκολη, ενώ στα Περιβόλια και στα Πετράλωνα ο επισκέπτης μπορεί να δει εξαιρετικά ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία στα πετρόκτιστα σπίτια των δημοτικών διαμερισμάτων.

Ο Βυζαντινός Ναός στο Κρουονέρι, ο μύλος «στρόγκου» και τα πέτρινα γεφύρια στα Πετράλωνα, αλλά και τα ευρήματα στην αρχαία Κρήνη στο δημοτικό διαμέρισμα Φιγαλείας, ολοκληρώνουν μια από τις πιο ενδιαφέρουσες πολιτισμικές εμπειρίες της ορεινής επαρχίας Ολυμπίας.

Εικόνα: Βυζαντινός Ναός-Μονή Ζούρτσας

Εικόνα: Αρχαία Κρήνη

Εικόνα: Πέτρινη Γέφυρα στα Πετράλωνα

ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η ταυτότητα της Νέας Φιγαλείας

Η Ν. Φιγαλεία (Ζούρτσα) αποτελεί την πρωτεύουσα του δήμου Φιγαλείας, βρίσκεται στην πλαγιά του λόφου και βλέπει προς τη θάλασσα, διαθέτει πολύ έντονο ανάγλυφο και εξαιρετική θέα.

- **Πρωτεύουσα** του δήμου Φιγαλείας
- **Πληθυσμός:** 1.279 κάτοικοι
- **Μορφολογία εδάφους:** αποκλειστικά ορεινός οικισμός
- **Παραγωγική δραστηριότητα:** γεωργία (καλλιέργεια ελιάς) και δευτερευόντως κτηνοτροφία.
- **Κοινωνικές υποδομές:** σχολείο, ιατρεία, ΚΕΠ, ειρηνοδικείο, φαρμακείο, ΕΛΤΑ, τράπεζα και φροντιστήρια, ενώ λειτουργεί και λαογραφικό μουσείο.

Οικονομία

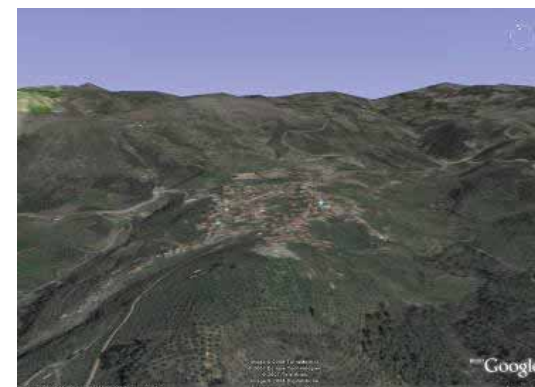
Η παραγωγή και οικονομική δραστηριότητα του οικισμού βασίζεται κυρίως στην ελιά και δευτερευόντως στην κτηνοτροφία. Αξίζει να σημειωθεί ότι επί χούντας λειτουργούσε επιχείρηση επεξεργασίας αιθέριων ελαίων, ενώ παλαιότερα λειτουργούσε και τυροκομείο.

Μετά τις καταστροφές του Αυγούστου, παρά την απώλεια περίπου 250.000 ελαιόδεντρων απ' τα συνολικά 350.000, το χωριό φαίνεται ακόμα ζωντανό, υπάρχει οικονομική δραστηριότητα και νέοι άνθρωποι που συζητούν έντονα το θέμα της ανάπτυξης του τόπου πέρα από την ελιά.

Ως πρωτεύουσα δήμου, η Ν.Φιγαλεία αποτελεί συγχρόνως και **τοπικό κέντρο**, με χρήσεις που επεκτείνονται εκτός από αυτή της κατοικίας σε εμπορικές. Ο οικισμός διαθέτει επίσης τις απαραίτητες **κοινωνικές υποδομές**. Όσον αφορά το **δημόσιο χώρο**, αυτός οργανώνεται σε πλατείες, υπάρχει ακόμη γήπεδο, παιδική χαρά και πλάτωμα με ηρώο στην είσοδο του χωριού.

Δομή οικισμού

Οργανωμένο κέντρο δεν θα λέγαμε ότι υπάρχει. Οι κοινωνικές, οικονομικές λειτουργίες διατάσσονται κατά μήκος του κεντρικού άξονα του χωριού, παράλληλα στο δρόμο. Επιπλέον, ο οικισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως σχετικά συνεκτικός, με ταυτόχρονη παρουσία παλαιών και νέων κτισμάτων.

Εικόνα: Δορυφορική λήψη του οικισμού

Εικόνα: Η κτηνοτροφία ως δευτερεύουσα παραγωγική δραστηριότητα

Εικόνα: Μνημείο στην είσοδο του χωριού

Ε. Θ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 7^{ου}

ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΦΥΣΗ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

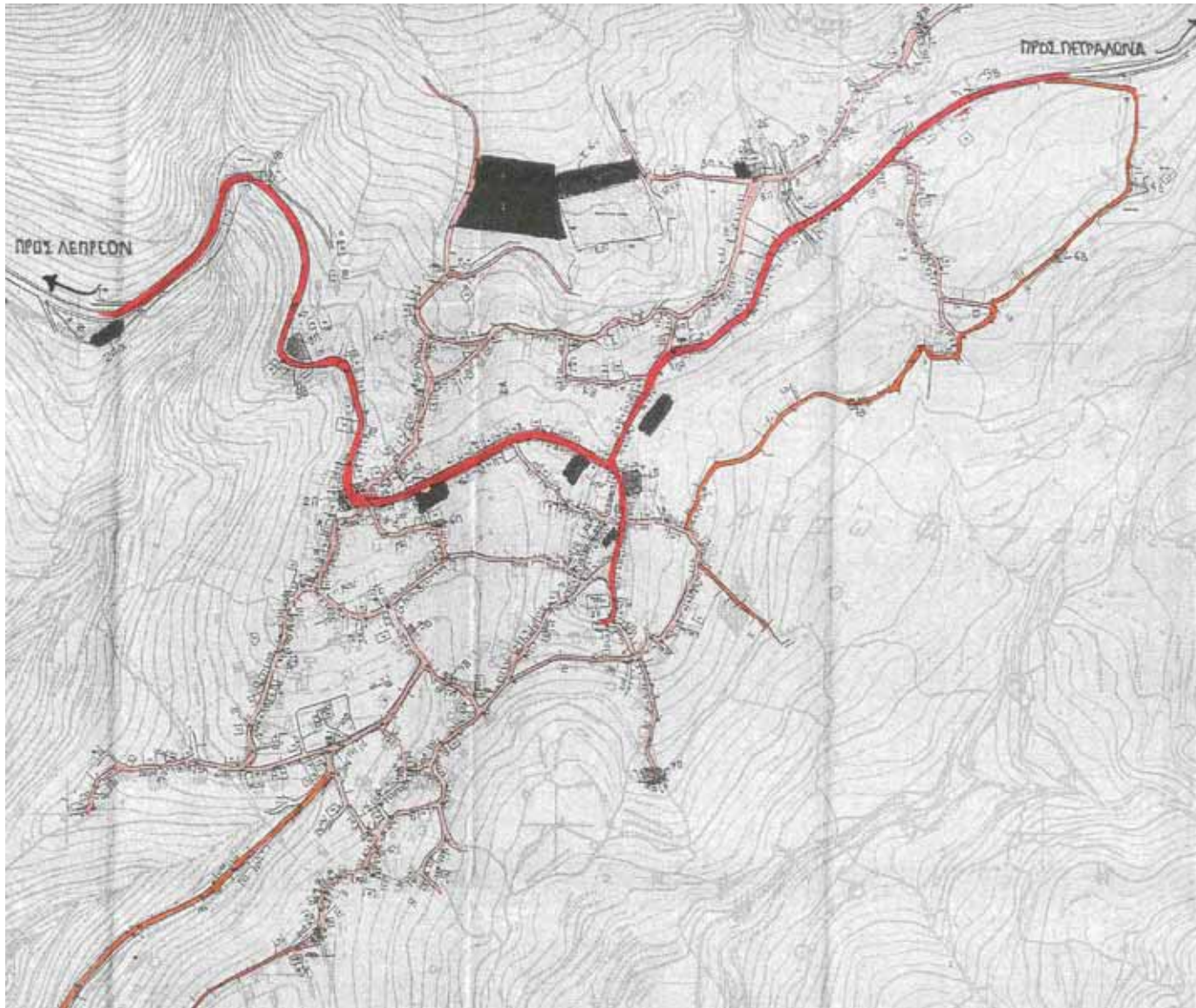
Π. ΚΟΣΜΑΚΗ, Κ. ΣΕΡΡΑΟΣ, Σ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ, Γ. ΓΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΛΒΕΡΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΧΥΣΟΛΙ ΕΝΤΙΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Οι δρόμοι απλώνονται ακανόνιστα μέσα στον οικισμό και φτάνουν μέχρι τα τελευταία σπίτια. Η πορεία τους είναι τυχαία και προέκυψε κατά τη διάρκεια δημιουργίας του χωριού. Ένας μόνο δρόμος θα μπορούσε να θεωρηθεί ο κεντρικός και η πορεία του είναι συνέχεια της πορείας προς τα γειτονικά χωριά. Οργανωμένο κέντρο δεν υπάρχει καθώς οι οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες διατάσσονται κατά μήκος του κεντρικού άξονα του χωριού.

Ε. Θ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 7^{ου}

ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΦΥΣΗ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

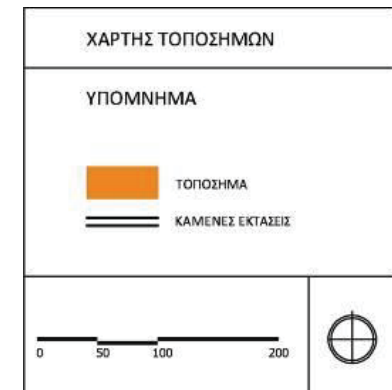
Π. ΚΟΣΜΑΚΗ, Κ. ΣΕΡΡΑΟΣ, Σ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ, Γ. ΓΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΛΒΕΡΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΧΥΣΟΛΙ ΕΝΤΙΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τρόποι με τους οποίους διαμορφώνονται οι κινήσεις των κατοίκων μέσα στον οικισμό. Οι συνηθέστερες βέβαια καθημερινές μετακινήσεις είναι αυτές από την κατοικία στην εργασία, των παιδιών στο σχολείο ή σε κάποια πλατεία. Σημαντικό ρόλο παίζει εδώ η θέση των κυριότερων δημόσιων κτιρίων και πλατειών. Στο χάρτη φαίνονται οι κυριότερες συνδέσεις των τοποσημών του οικισμού: οι εκκλησίες, οι πλατείες, το σχολείο, το γήπεδο, τα νεκροταφεία, το δημερχείο, το μουσείο και το ηρώο στην είσοδο του χωριού.

Ε. Θ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 7^{ου}

ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΦΥΣΗ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

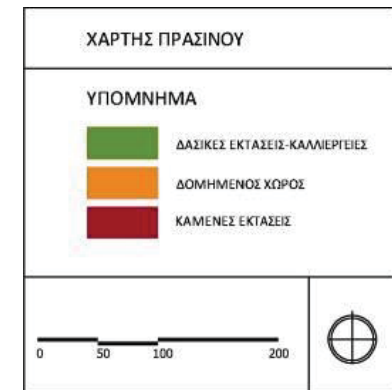
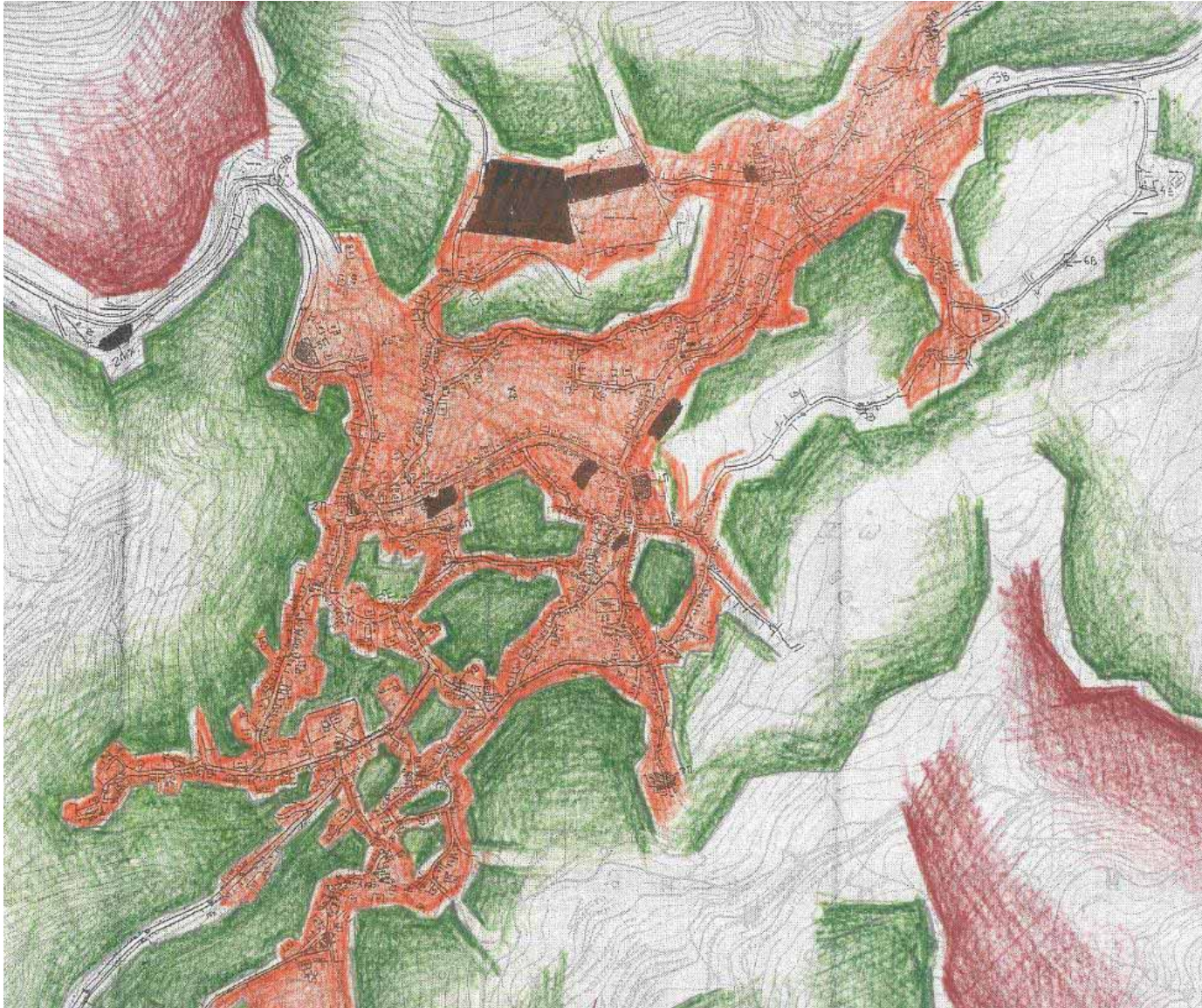
Π. ΚΟΣΜΑΚΗ, Κ. ΣΕΡΡΑΟΣ, Σ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ, Γ. ΓΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΛΒΕΡΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΧΥΣΟΛΙ ΕΝΤΙΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Από το χάρτη γίνεται φανερός ο τρόπος με τον οποίο το πράσινο εισέρχεται στο εσωτερικό του οικισμού συνυπάρχοντας αρμονικά με το δομημένο χώρο. Οι πράσινες επιφάνειες γύρω από το χωριό αποτελούν είτε δασικές εκτάσεις είτε καλλιέργειες των κατοίκων, κυρίως ελαιοκαλλιέργειες. Επιπλέον σημειώνονται ενδεικτικά τα οι περιοχές στις οποίες έφτασαν οι φλόγες κατά τη διάρκεια των καταστροφικών πυρκαγιών του Αυγούστου του 2007.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Π. ΚΟΣΜΑΚΗ, Κ. ΣΕΡΡΑΟΣ, Σ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ, Γ. ΓΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΛΒΕΡΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΧΥΣΟΛΙ ΕΝΤΙΣ

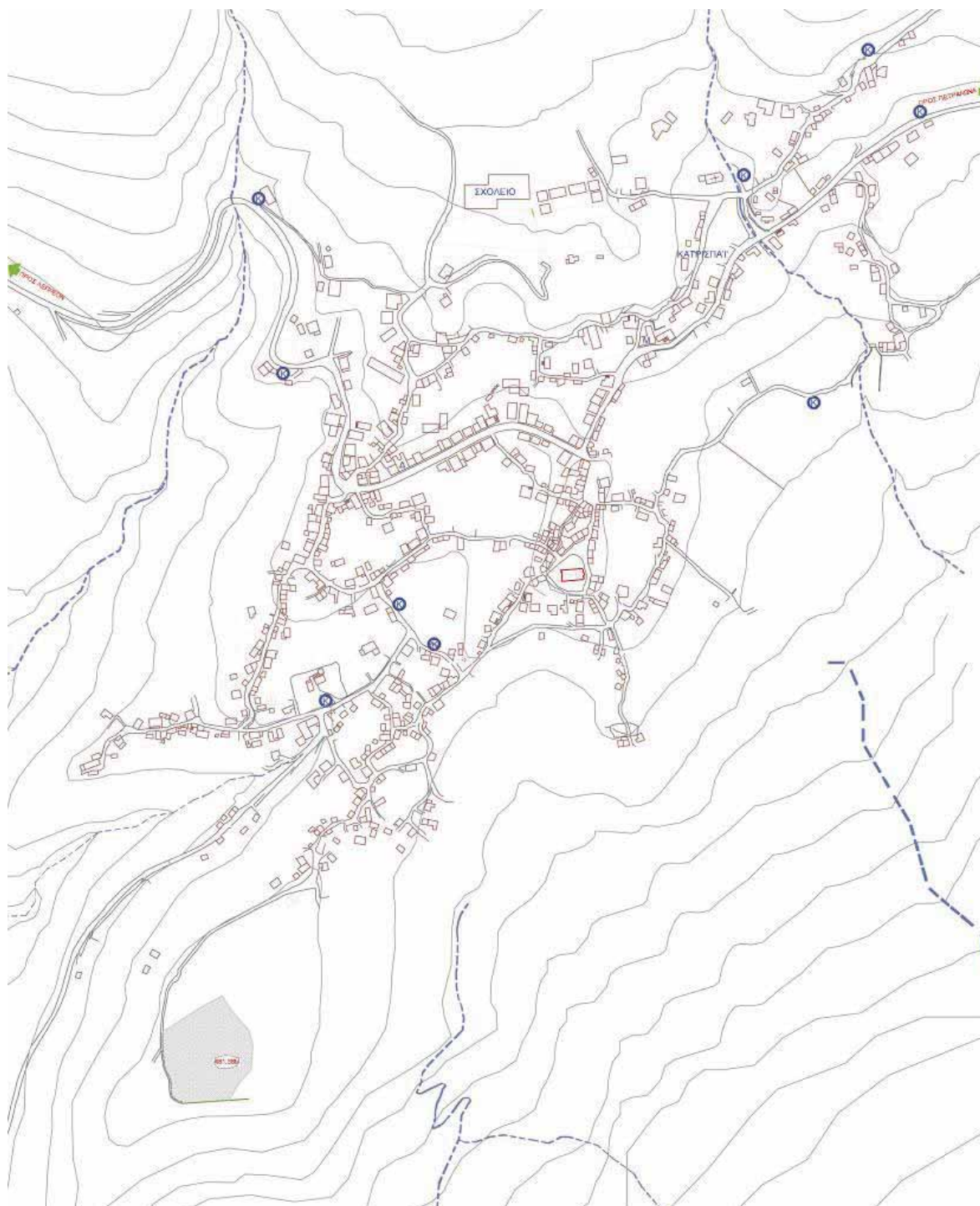
ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το στοιχείο του νερού δε θα μπορούσε να λείπει από έναν οικισμό που βρίσκεται σε τόσο άμεση επαφή με τη φύση. Το συναντάμε τόσο μέσα στον οικισμό όσο και περιμέτρικά αυτού. Αφενός, στο εσωτερικό εντοπίζεται ένα σύνολο κρηνών που κατανέμονται ισόρροπα σε όλη του την έκταση και δίνουν μια ανάσα δροσιάς στον περαστικό. Αφετέρου, η χαρακτηριστική μορφολογία του εδάφους με το έντονο ανάγλυφο οφείλεται κατά ένα μέρος στην ύπαρξη μεγάλου αριθμού ρεμάτων που σχηματίζουν διαδρομές και αποτελούν, θα λέγαμε, ένα ξεχωριστό δίκτυο γύρω από τον οικισμό.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

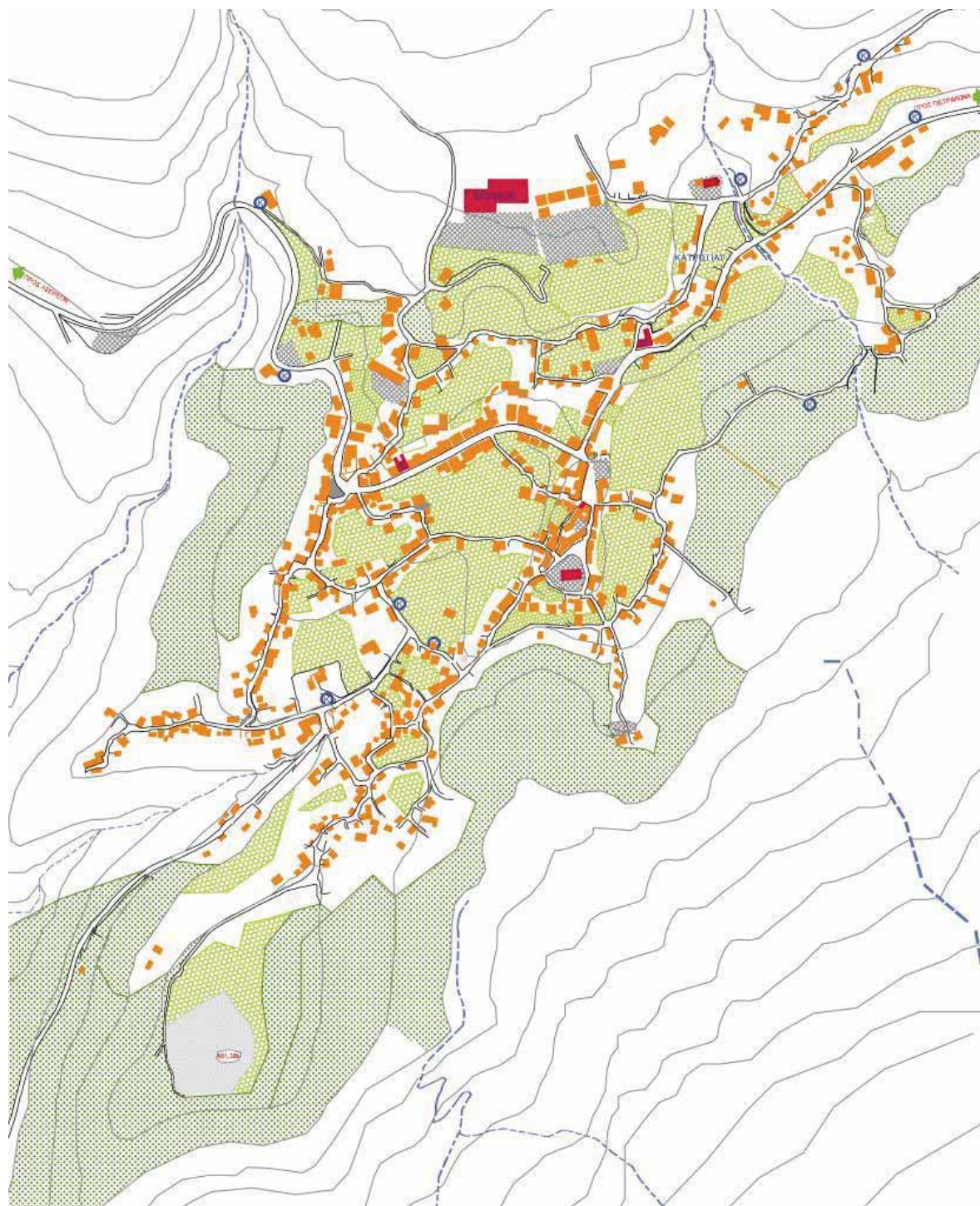
Π. ΚΟΣΜΑΚΗ, Κ. ΣΕΡΡΑΟΣ, Σ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ, Γ. ΓΚΟΥΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΑΛΒΕΡΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΧΥΣΟΛΙ ΕΝΤΙΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Οι δασικές πυρκαγιές του φετινού καλοκαιριού καταγράφηκαν ως οι πιο καταστροφικές των τελευταίων δεκαετιών, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και ευρύτερα σε Ευρωπαϊκό. Το σύνολο των καμένων εκτάσεων ξεπέρασε τα 2,5 εκ. στρέμματα, εκ των οποίων τα 301.320 στρέμματα αφορούν προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Για πρώτη φορά οι καταστροφές επεκτάθηκαν πολύ πέρα από τα δάση και τις αγροτικές καλλιέργειες και έπληξαν σοβαρά οικισμούς και υποδομές. Το ιδιαίτερο όμως στοιχείο της ανθρώπινης τραγωδίας με 67 νεκρούς και χιλιάδες άστεγους και οικονομικά πληγέντες έδωσε μια πραγματικά τρομακτική διάσταση στη φετινή καταστροφή. Σύμφωνα με την WWF, οι συνολικές καμένες εκτάσεις της Πελοποννήσου φτάνουν τα 1.772.654 στρέμματα, εκ των οποίων 55% (975.180) ήταν δάση και φυσικές εκτάσεις, 41% (781.043) γεωργικές καλλιέργειες και 1% (16.432) τεχνητές επιφάνειες (οικισμοί, δρόμοι, γήπεδα, κλπ)

ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

Γενική καταγραφή της καταστροφής

Ο Νομός Ηλείας υπέστη τις περισσότερες καταστροφές, τόσο σε ανθρώπινες ζωές όσο και σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο. Σύμφωνα με στοιχεία της Νομαρχίας Ηλείας και του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. :

- **Νεκροί:** 45 άτομα και πολλοί τραυματίες
- **Πυρόπληκτος πληθυσμός:** 100.000 άτομα (πάνω από το 50% του συνολικού πληθυσμού)
- **Άστεγοι:** 3.500 άτομα
- **Σύνολο καμένων εκτάσεων:** 1.446.000 στρέμματα (44,8% της έκτασης του νομού)
- **Καμένα δάση και δασικές εκτάσεις:** 850.000 στρέμματα
- **Καμένη καλλιεργήσιμη γη:** 230.000 στρέμματα
- **Καμένα ελαιόδεντρα:** 4.150.000
- **Νεκρά ζώα:** 30.000

Στους 16 δήμους και στα 155 Δημοτικά Διαμερίσματα που έχουν πληγεί καταστράφηκαν οι υποδομές τους, 524 κατοικίες κήκαν ολοσχερώς και 238 μερικώς, ενώ κήκαν πάνω από 700 αποθήκες και στάβλοι και 50 επιχειρήσεις.

Τα στοιχεία αυτά φαίνονται αναλυτικότερα στον παρακάτω πίνακα:

ΝΟΜΟΣ	ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ		ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ / ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ / ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΕΓΕΣ		ΣΤΑΥΛΟΙ / ΑΠΟΘΗΚΕΣ / ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ	
	ΟΛΟΣΧΕΡΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΟΛΟΣΧΕΡΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΟΛΟΣΧΕΡΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
ΗΛΕΙΑΣ	524	238	30	12	498	233

Εικόνα: Πυρόπληκτες περιοχές από το δορυφόρο

ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι επιπτώσεις των πυρκαγιών είναι τεράστιες και αφορούν:

- στο **περιβάλλον** (χλωρίδα, πανίδα, έδαφος, υδατικά αποθέματα, αέρας)
- στους **οικισμούς** οι οποίοι κήκαν, ή απειλούνται από κατολισθήσεις και πλημμύρες
- στον **αγροτικό τομέα** (γεωργία και κτηνοτροφία)
- στον **τομέα του τουρισμού** (καταστροφές στις περιοχές της Αρχ. Ολυμπίας και σημαντικών πόλων έλης του Νομού)
- στις **υποδομές** (οδικό δίκτυο, αντιπλημμυρική προστασία, δημόσια κτήρια κλπ).

Επιπλέον, σε αντίθεση με τις άμεσες οικολογικές επιπτώσεις μίας πυρκαγιάς, πολλές δραστηριότητες ή δευτερεύοντα φαινόμενα που ακολουθούν, αποτελούν σοβαρούς λόγους ανησυχίας και εγρήγορσης. Η διάβρωση του εδάφους και οι αλλαγές στο υδρολογικό σύστημα των περιοχών αποτελούν κάποιες από τις πιο γνωστές επιπτώσεις. Επίσης σημαντικές είναι και οι επιπτώσεις στην πανίδα, καθώς οι πληθυσμοί πολλών ειδών μπορεί να περιοριστούν σημαντικά λόγω του κατακερματισμού των βιοτόπων τους ή να καταφύγουν σε ακατάλληλες περιοχές που επιφυλάσσουν άλλους σοβαρούς κινδύνους. Τέλος, οι σπουδαιότερες όλων των επιπτώσεων, αφορούν τις πιέσεις για αλλαγές στις χρήσεις της γης, όπου τις κατεστραμμένες δασικές περιοχές έρχονται συχνά να αποτελειώσουν οι επεκτάσεις στις καλλιέργειες ή οι οικοπεδοποίηση.

Ιδιαίτερα προβλήματα προκύπτουν και σε σχέση με την ποιότητα ζωής των κατοίκων των περιοχών αυτών. Η ζημιά στο τοπίο της περιοχής είναι ανυπολόγιστη, ενώ η καταστροφή της φυσικής κάλυψης αναμένεται να συνοδευτεί από την απορύθμιση του εδαφικού και υδατικού ισοζυγίου και τελικά από πλημμύρες, οι οποίες θα προκαλέσουν με βεβαιότητα και άλλες έμμεσες καταστροφές. Επιπλέον, σημαντικές είναι και οι συνέπειες προς την τοπική οικονομία, ειδικά σε ότι αφορά την πρωτογενή παραγωγή (γεωργία, κτηνοτροφία), την επισκεψιμότητα και τον τουρισμό στις καμένες περιοχές. Οι επιπτώσεις σε αυτούς τους τομείς περιγράφονται συνοπτικά στο επόμενο κεφάλαιο. Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι το μωσαϊκό των χρήσεων γης και της βλάστησης σε πολλές από τις πυρόπληκτες περιοχές αποτελούσε ένα ακόμη σαφές πλεονέκτημα για τη βιοποικιλότητα. Η διατήρησή του θα πρέπει να ληφθεί υπόψη σε οποιοδήποτε σχέδιο αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών. Αυτονόητη επίσης είναι και η ζημιά που προκλήθηκε στο ζωικό κεφάλαιο, άμεσα, με τον θάνατο χιλιάδων ζώων και έμμεσα, με τη βραχυπρόθεσμη έλλειψη βοσκήσιμης ύλης για το επόμενο χρονικό διάστημα. Με αυτά τα δεδομένα, γίνεται αντιληπτό ότι η αποκατάσταση των περιοχών πρέπει να λογίζεται και υπό το πρίσμα της συνδρομής στη διαβίωση των κατοίκων της περιοχής. Τα μέτρα αυτά όμως, θα πρέπει να καθοδηγηθούν με πρίσμα τη μακροπρόθεσμη επιβίωση και ανάπτυξη αυτών των περιοχών, και τη βιωσιμότητα του φυσικού τους περιβάλλοντος, και όχι από βραχυπρόθεσμες επιδιώξεις.

Εικόνες: Η έκταση της καταστροφής

ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Η ΦΩΤΙΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

Ιστορικό

Η φωτιά ξεκίνησε στο ορεινό διαμέρισμα του Δήμου Ζαχάρως το πρωινό της Παρασκευής 24 Αυγούστου 2007 και εξαπλώθηκε ραγδαία, έτσι ώστε μέχρι το απόγευμα είχε φτάσει ως την προστατευόμενη περιοχή του Καϊάφα. Στον οικισμό Ν. Φιγαλείας έφτασε την Κυριακή 26 Αυγούστου 2007.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, οι κάτοικοι είχαν να κάνουν με ένα πολύ μεγάλο μέτωπο φωτιάς, με φλόγες εμβέλειας 70m και συνθήκες σφοδρών ανέμων. Ο οικισμός σώθηκε αποκλειστικά από την άμεση επέμβαση των κατοίκων, των οποίων οι προσπάθειες κατάσβεσης περιορίστηκαν στα όρια του οικισμού και όχι έξω στα χωράφια, με ευτυχές αποτέλεσμα να μη θρηνησουμε ανθρώπινες ζωές. Χαρακτηριστικές είναι οι αναφορές στην τοπική ιστοσελίδα: «Σημαντικοί άνθρωποι αποδείχθηκαν οι νέοι του χωριού μας. Οι νέοι που έδωσαν πραγματική μάχη να κρατήσουν τις φλόγες μακριά από τους ανθρώπους, τα σπίτια και τα ιερά τους. Μοναδική στιγμή η συγκέντρωση των γερόντων και των ανήμπορων στην εκκλησία.»

Το έργο των κατοίκων που αγωνίζονταν προς την κατάσβεση της πυρκαγιάς δυσχέρανε η διακοπή ρεύματος που αχρήστευσε τα αντλιοστάσια νερού, καθώς και η ανεξέλεγκτη επέκταση της φωτιάς από τις «καύτρες» που μεταφέρονταν με τον άνεμο. Παράπονα τέλος, εκφράζει η τοπική κοινωνία για την παντελή απουσία της πυροσβεστικής υπηρεσίας και τη γενικότερη έλλειψη συντονισμού εκ μέρους της πολιτείας και της αστυνομίας.

Επιπτώσεις

- Όπως προαναφέρθηκε, χάρη στην άμεση επέμβαση και συντονισμένη προσπάθεια των κατοίκων, η πυρκαγιά δεν προκάλεσε καταστροφές μέσα στα όρια του οικισμού. Δυστυχώς, όμως, έχουν καεί οι καλλιέργειες των κατοίκων (ελιές) και μεγάλο μέρος του δάσους γύρω από τον οικισμό.

Συγκεκριμένα, το δάσος που περιέβαλλε τον οικισμό έχει καταστραφεί κατά το μεγαλύτερο μέρος του με άμεσο αποτέλεσμα την αλλοίωση της εικόνας του φυσικού τοπίου που άλλοτε ήταν καταπράσινο, κατάφυτο. Χαρακτηριστικές είναι οι αναφορές στον τοπικό τύπο: «Κρανίου τόπος έγινε η πανέμορφη φύση του χωριού μας. Χάθηκε η παραδεισένια ομορφιά του τόπου μας. Έγιναν στάχτη τα πυκνά δάση της Πελοποννήσου.»

Είναι φανερό, λοιπόν, ότι οι επιπτώσεις επεκτείνονται στην ψυχολογία των κατοίκων και όχι μόνο. Αναμένονται επιπτώσεις στο κλίμα, ενδεχόμενες πλημμύρες σε περίπτωση έντονης βροχόπτωσης, πιθανές κατολισθήσεις λόγω υποχώρησης του εδάφους και άλλα προβλήματα που συνεπάγεται αναπόφευκτα μια τέτοιου είδους καταστροφή.

Εικόνα: Η φωτιά στη Νέα Φιγαλεία

Η ΦΩΤΙΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ

- Το σοβαρότερο, όμως, πρόβλημα για τους κατοίκους είναι αυτό της καταστροφής των καλλιεργειών και της απώλειας της σοδειάς τους όπου βασιζόταν έως σήμερα η επιβίωσή τους.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το δήμο Φιγαλείας, από τα 350.000 ελαιόδεντρα έχουν καεί περίπου τα 250.000, δηλαδή πολύ περισσότερα από τα μισά, αλλά ακόμα και από αυτά που σώθηκαν πολλά έχουν υποστεί τέτοια ζημιά από το πέρασμα της λαύρας και την υψηλή θερμοκρασία που δε θα μπορέσουν να συμβάλλουν στη φεινή σοδειά. Έτσι, ενώ φέτος αναμενόταν υπό κανονικές συνθήκες να παραχθούν 1.200 – 1.300 τόνοι λάδι, θα διατεθεί στην αγορά πολύ μικρότερη ποσότητα με αποτέλεσμα την οικονομική κρίση στην περιοχή και ακόμα χειρότερα, οι μονοκαλλιεργητές θα μείνουν χωρίς σοδειά για τα επόμενα 7 τουλάχιστον χρόνια.

- Όσον αφορά την κτηνοτροφία, η καταστροφή είχε ως συνέπεια ένα μικρό, ευτυχώς, αριθμό καμένων ζώων (κυρίως αιγοπρόβατα), κήκαν όμως επίσης ζωτροφές και ποιμνιοστάσια καθώς και η γη που δεν είναι πλέον κατάλληλη για βοσκή.

Έτσι, οι κτηνοτρόφοι έχουν βρεθεί μπροστά σε ένα διπλό πρόβλημα:

Δεν μπορούν να βοσκήσουν τα ζώα τους ούτε σε δασικές εκτάσεις (απαγόρευση της βοσκής) αλλά ούτε και στις καλλιεργίες (μέχρι να αναβλαστήσει η ελιά). Επιτρέπεται μόνο η ελεγχόμενη βόσκηση σε περιοχές που δεν έχουν καεί. Επομένως, τα ζώα αναγκαστικά παραμένουν μαντρωμένα και διατηρούνται με ζωτροφές.

- Άλλωστε, γνωστές είναι οι ολέθριες επιπτώσεις των πυρκαγιών στο κλίμα και το περιβάλλον. Πρώτα δείγματα οι επικίνδυνες κατολισθήσεις και ο κίνδυνος πλημμύρας με τις πρώτες βροχές.

- Τέλος, δεν πρέπει να θεωρούμε αμελητέες τις αρνητικές επιδράσεις της φωτιάς στην ψυχολογία των ντόπιων. Συνηθισμένοι να έχουν μόνιμα γύρω τους ένα πανέμορφο καταπράσινο τοπίο, τους είναι πολύ δύσκολο να συνηθίσουν τώρα να ζουν σε ένα «κρανίου τόπο». Σε αυτή την προϋπάρχουσα ομορφιά σφειλόταν άλλωστε και η προσέλευση των όποιων επισκεπτών. Τώρα η θλίψη, η μελαγχολία και η απαισιοδοξία είναι αυτές που χαρακτηρίζουν την κατάστασή τους. Κάτι τέτοιο έγινε αντιληπτό και κατά την επίσκεψή μας: «Μόνο τα καμένα μας μη φωτογραφίζετε, τις ντροπές μας..», «είχαμε δάσος καταπράσινο και τώρα στάχτη..» ήταν κάποιες από τις πιο συνήθεις φράσεις που ακούσαμε από τους κατοίκους,

Εκτιμήσεις- συμπεράσματα

Θα ήταν ενδιαφέρουσα μια προσπάθεια συσχετισμού της μορφολογίας του εδάφους και των ρεμάτων (δικτύων νερού) της περιοχής με τον τρόπο που εξαπλώθηκε η πυρκαγιά γύρω απ'τον οικισμό. Φαίνεται πιθανό ότι τα ρέματα αυτά σε συνδυασμό με τα ρεύματα του αέρα λειτούργησαν ως δίοδοι μεταφοράς της φωτιάς επιταχύνοντας την εξάπλωσή της στις παρυφές του οικισμού. Ένα επιπλέον στοιχείο που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η ανεξέλεγκτη επέκταση της φωτιάς από τις «καύτρες» που μεταφέρονταν με τον άνεμο. Έτσι θα μπορούσε ίσως να εξηγηθεί και το γεγονός ότι ορισμένα μόνο τμήματα των δασικών εκτάσεων και των καλλιεργειών του οικισμού έχουν καεί ενώ όλα παραμένουν ανέπαφα.

Εικόνα: Η φωτιά στη Νέα Φιγαλεία

ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ

Μπορούμε να θέσουμε μερικές γενικές αρχές για την αποκατάσταση των πληγέντων χωριών και κατοίκων.

- **πρώτη αρχή, η διατήρηση του παραγωγικού χαρακτήρα της κάθε περιοχής.**
- **δεύτερη αρχή, η αποκατάσταση των σπιτιών και όχι η κατεδάφισή τους και ανοικοδόμηση με σύγχρονα κτήρια**

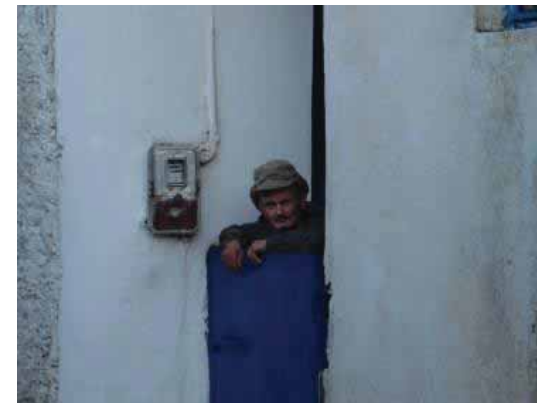
Στο πρώτο απαιτούνται βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα στήριξης των κατοίκων τώρα και της παραγωγικής τους βάσης στην συνέχεια:

- άμεση επαναλειτουργία στον τόπο τους, όπου υπήρχαν, των δημοσίων και δημοτικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων, (σχολεία, κέντρα υγείας, κλπ)
- ως προς τις καλλιέργειες και δενδροφυτείες, άμεσες και ικανές επιδοτήσεις για την ανασυγκρότηση της παραγωγής και ειδικές οδηγίες από έμπειρους γεωπόνους κλπ για την αποκατάσταση των καλλιεργειών
- ομοίως και ως προς την κτηνοτροφία, οικόσιτο ή σε κοπάδια
- ως προς τα δάση, συγκεκριμένες κατευθύνσεις από ειδικούς δασολόγους, που θα καθορίσουν για κάθε ξεχωριστή περίπτωση τον τρόπο αποκατάστασης (τεχνητή αναδάσωση, φυσική αναδάσωση με ή χωρίς υποβοήθηση κλπ)
- γενικότερα, συγκεκριμένα και άμεσα μέτρα για την προστασία της χλωρίδας αλλά και της πανίδας, όπως αυστηρή και καθολική απαγόρευση του κυνηγιού, δημιουργία εκτροφείων κ.α
- επίσης γενικότερα, κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων αφού πρώτα συμφωνήσουν οι ειδικοί για την κατεύθυνση των μέτρων αυτών σε συνδυασμό με απόψεις από τους ειδικούς δασολόγους
- τέλος, σειρά νομικών μέτρων, όπως κατοχύρωση του δασικού χαρακτήρα των εκτάσεων, και των καλλιεργειών με πραγματικές και αποτελεσματικές κυρώσεις σε όσους παραβούν τον Νόμο με αυθαίρετες κατασκευές, ή ακόμη και με αποχαρακτηρισμούς δασών κλπ όπως δυστυχώς έχει συμβεί και στο πρόσφατο παρελθόν.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κρίνεται απαραίτητη η συνεχής παρακολούθηση της κατάστασης του δασικού πλούτου της χώρας, με ιδιαίτερη έμφαση στην εξέλιξη των καμένων δασικών εκτάσεων. Πρόκειται για βασικό μέτρο που στοχεύει στη θωράκιση της οικολογικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας. Αν και κανένας δεν μπορεί να προβλέψει με σιγουριά την εξέλιξη αυτών των οικοσυστημάτων και των ειδών που αυτά φιλοξενούν, το μόνο σίγουρο είναι πως θα απαιτηθεί ιδιαίτερη εγρήγορση για πολλά χρόνια.

- Αυτό αφορά αρχικά την προστασία αυτών των οικολογικά πολύτιμων χώρων από οποιοσδήποτε αυθαιρεσίες και αλλαγές χρήσεων γης.
- Θα απαιτηθεί όμως και εγρήγορση με δράσεις αποκατάστασης, έρευνα και παρεμβάσεις για συγκεκριμένα είδη πανίδας που έχουν πληγεί και παρεμβάσεις για τη διαχείριση των άκαυτων οικολογικά πολύτιμων «νησίδων» και ορίων στις καμένες περιοχές, ώστε να επιταχυνθεί η αποκατάσταση της χλωρίδας και της πανίδας.

ΠΗΓΕΣ

- Αρχείο Ε.Μ.Π. για τις πυρόπληκτες περιοχές
- WWF Ελλάδα
- Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ)
- Στοιχεία ΕΣΥΕ (Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας)
- Μερικές πρώτες σκέψεις για την αποκατάσταση των πυρόπληκτων περιοχών (Γ.Σαρηγιάννης)
- Ενημερωτικά φυλλάδια του Νομού Ηλείας
- Ενημερωτικά φυλλάδια του Δήμου Φιγαλείας
- Εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος Ε.Θ.ΠΕριβάλλοντος 7^{ου} εξ.
- Εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος Χωροταξίας 7^{ου} εξ.
- Εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού 9^{ου} εξ.
- Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ (Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας) Τεύχος 17 Σεπτεμβρίου 2007
- Ιστοσελίδα της Ν. Φιγαλείας: www.zourtsa.gr
- Ιστοσελίδα www.google.com (δορυφορικές εικόνες)
- Ιστοσελίδα www.wikipedia.com